

EVRENSEL PARLAMENTO'26

Sanat Meclisi Çalışma Rehberi

Akademik Ekip Üyesi: Rüzgar Baloğlu
Meclis Başkanı: Gülşen Derin Şilit
Meclis Başkan Yardımcısı: Efe Aslan

Kapsam: Sanat-toplum ilişkisinin politik bağlamda değerdendirmesi

Geçmiş

Soğuk Savaş döneminde ABD'nin, modern sanatı destekleyerek estetik algıyı manipüle etmesi ve sanatı "özgür Amerika" propagandasının bir aracı olarak kullanması.

Günümüz

Günümüzde sokak sanatı ve aktivist sanat pratikleri, sanatın toplumsal sorunlara doğrudan müdahale eden dönüştürücü bir güç olarak görülmesi

Gelecek

Algoritmik yönlendirmenin sanatı özgür bireysel ifade gibi gösterirken hangi estetiğin görüleceğini belirleyerek görünmez bir politik müdahale oluşturması.

İçerik Tablosu

- A. Meclisin Kapsamının açıklanması
- B. Kapsamla ilgili Genel Terimler
- C. Geçmiş konusu ve açıklaması
- D. Geçmiş alt başlıkları
- E. Günümüz konusu ve açıklaması
- F. Günümüz alt başlıkları
- G. Gelecek konusu ve açıklaması
- H. Gelecek Alt Başlıkları

A. Meclisin Kapsamının açıklanması:

Sanat, insanlık tarihinin başlangıcından bu yana toplumun nabzını tutan, insan olmanın en saf ifadesidir. Toplumun bir aynası olarak tanımlanan sanat; aslında sadece olanı yansıtan pasif bir yüzey değil, aynı zamanda toplumu yeniden şekillendiren, algıları inşa eden ve kitlelerin zihin yapısını dönüştüren aktif bir güçtür. Ancak bu güç, tarih boyunca hem özgürleşme arzusu hem de politik kontrolün bir aracı olarak çift taraflı bir keskinliğe sahip olmuştur.

B. Kapsamla ilgili Genel Terimler:

Soğuk Savaş Dönemi: 1945-1989 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği arasında geçen ve uluslararası ilişkilere damgasını vuran iki kutuplu çatışmadır.

Merkezi İstihbarat Teşkilatı(CIA): 1947 yılında Başkan Harry Truman tarafından kurulan Amerika Birleşik Devletleri federal hükümetinin başlıca istihbarat toplama kurumudur. Birincil görevi, ulusal güvenliği artırmak ve terörist saldırılar gibi tehditleri önlemek için uluslararası istihbaratı toplamak ve analiz etmektir.

Modern Sanat: 1860'lardan 1970'lere kadar modern üsluplarda üretilen sanat eserleri olarak tanımlanır. Modern sanat, o dönemde üretilen sanatta yaygın olan bir veya daha fazla üslup ve felsefeyi ifade eder. "Modern sanat" terimi, kendisinden önceki geleneklere ve tekniklere meydan okuyan sanatla ilişkilendirilmektedir.

Soyut Dışavurumcu akımı (Soyut Ekspresyonizm): 1940'ların ortalarında New York'ta ortaya çıkan, ressamın gerçek nesnelerin temsiline yer vermeden kendilerini sadece renk ve şekillerle ifade ettikleri bir tür soyut sanattır.

Kültürel özgürlük kongresi(CCF): Soğuk Savaş döneminde entelektüel özgürlüğü teşvik etmeyi ve Sovyet totalitarizmine karşı mücadele etmeyi amaçlayan anti-komünist bir kültür örgütüydü. Bir grup anti-komünist entelektüel tarafından, kongre 1950 yılında Batı Berlin'de bir konferansta kuruldu. 35'ten fazla ülkede ofisleri bulunmaktaydı.

Avangard (Öncü) Kültür: Geleneksel sanat, estetik ve toplumsal normlara meydan okuyan, sınırları zorlayan yenilikçi ve deneysel sanatsal hareketlerin bütünü.

Kent İletişim Dili: Kamusal alanlarda vatandaşlar, yönetim ve çevre arasında kurulan sözlü, yazılı, görsel ve dijital etkileşimlerin bütünüdür. Şehir kimliğini yansıtan, kapsayıcı, erişilebilir, açık ve empati odaklı bir yaklaşım benimsenerek vatandaş memnuniyetini artırmayı ve şehir hizmetlerini etkin kılmayı amaçlar.

Sosyal Medya Algoritması: Kullanıcı deneyimini kişiselleştirmek ve platformda daha fazla zaman geçirmesini sağlamak amacıyla, içeriği kronolojik sıraya göre değil, ilgi alanlarına, etkileşimlere (beğeni, yorum, paylaşım) ve geçmiş davranışlara göre sıralayan matematiksel kurallar ve yapay zeka sistemidir

İnfluencer(Fenomen): fotoğraf, video ve güncellemeler gibi ilgi çekici içeriklerle tabandan bir çevrimiçi varlık oluşturan, özgünlük, uzmanlık ve çekicilik oluşturmak için doğrudan izleyici etkileşimini kullanan ve önceden var olan şöhret yerine sosyal medya aracılığıyla platformunu büyüterek geleneksel ünlülerden ayrılan kişidir.

Aşırı tüketim: tüketicilerin mevcut mal ve hizmetlerini , bunları yenileyemeyecekleri veya yeniden kullanmak istemeyecekleri noktaya kadar aşırı kullandıkları bir durumu tanımlar.

Çöp Sahası: Belediye katı atıkları da dahil olmak üzere atık malzemelerin bertaraf edildiği bir alandır. Çöp sahaları önemli miktarda arazi kaplar ve çevresel riskler oluşturur. Bazı çöp depolama alanları, geçici depolama, konsolidasyon ve transfer gibi atık yönetimi amaçlarıyla veya ayırma, arıtma veya geri dönüşüm gibi atık malzemenin işlenmesinin çeşitli aşamaları için kullanılır.

Tween: Çocukluk ile ergenlik arasındaki yaş grubu. Between sözcüğünün kısaltmasıdır. Pazarlama ve gelişim psikolojisinde özel bir demografik kategoridir.

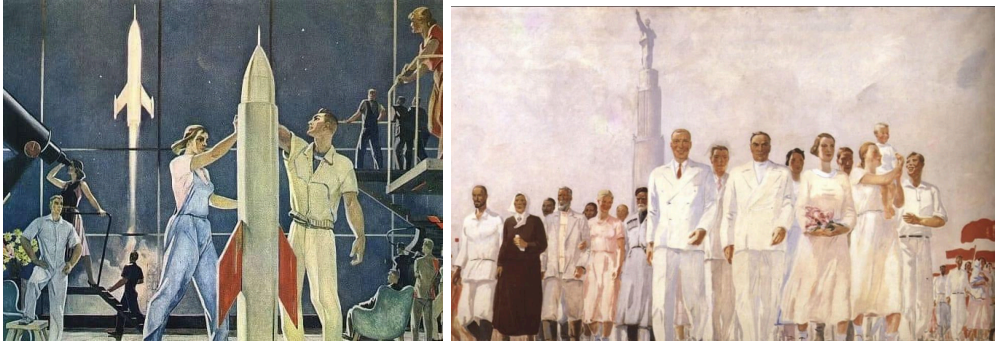
Kültüre erişim hakkı: herkesin kültürel yaşama özgürce katılması, sanatın ve bilimsel gelişmelerin faydalarından yararlanması ve kendi kültürel kimliğini ifade edebilmesi hakkıdır. Temel bir insan hakkı olan bu kavram, kültürel mirasa erişim, kültürel etkinliklere katılım ve kültürel ürünlerin herkes için erişilebilir (fiziksel ve mali açıdan) olmasını kapsar.

C. Geçmiş konusu ve açıklaması:

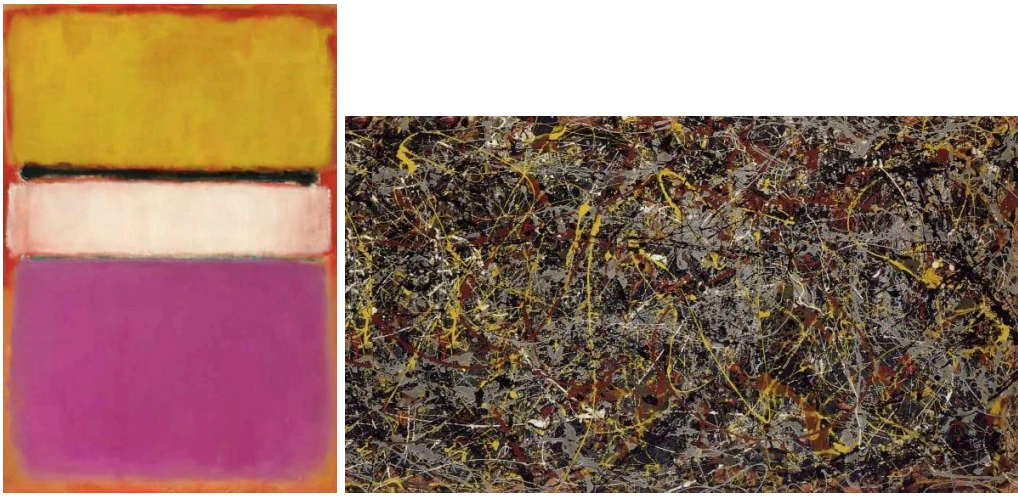
1950'lerde, Soğuk Savaş Döneminde modern sanat, Merkezi İstihbarat Teşkilatı tarafından kültürel propaganda biçimi olarak desteklenmiştir.

Modern sanat yani soyut sanat, bireysel özgürlüğü ve yaratıcı ifadeyi temsil ediyordu. Bu, ABD'nin Sovyet realizmi ve o dönemin propaganda sanatı ile karşıtlık kurmak istediği her şeydi. Tarih bize, bir hükümet ne kadar otoriterleşirse sanatın o kadar gerçekçi ve somut hale geldiğini söyler, örneğin; Sovyetler Birliği: Toplumcu Gerçekçilik (Sosyalist Realizm), Nazi Almanyası: "Dejenere Sanat" (Entartete Kunst), Mao Dönemi Çin: Kültür Devrimi.

Sosyalist Realizm:

Soyut Dışavurumculuk:

Dönemin büyük soyut dışavurumcu akımcıları Jackson Pollock, Mark Rothko ve Willem de Kooning ABD'nin çalışanlarından olmayıp bu plandan haberleri yoktu hatta çoğu modern sanatçısı gibi yoksulluk içinde ve dengesiz bir yaşantıdaydı, ancak resimleri gizli bir stratejinin parçasıydı. CIA işe sessizce devreye girerek başladı ve Kültürel Özgürlük Kongresi(CCF) adı verilen sahte bir kültür örgütü aracılığıyla para aktardı. Sonuç olarak aslında CIA, sanatçılara hiçbir para ödemedi; parayı gizlice onları desteklemek için kullandı. Para, yurtdışına sergiler düzenlemeye, devasa tuvaleri göndermeye, gösterişli kataloglar bastırmaya ve şık galeri açılışları düzenlemeye harcandı. Hatta sanat eleştirmenlerine ve gazetecilere de her şeyi abartmaları için para ödediler. Amaçları, kimseye ipucu vermeden yeterince kontrol sağlamaktı. 1958'de CIA, Avrupa'ya yönelik The New American Painting adlı Resim Sergisi'ni destekledi.

Sergi büyük bir başarıya ulaştı. Avrupalı izleyiciler sanatı cesur ve özgürleştirici, demokrasinin yaratıcılığı teşvik ettiğinin bir kanıtı olarak gördüler. Sovyet eleştirmenler ise bunu saçmalık olarak nitelendirdiler ki zaten amaç da tamamen buydu; Sovyet Rusya'yı bu özgürlükçü ve yaratıcı fikirlerden uzak gösterirken ABD'yi sadece askeri gücün değil, avangard kültürün de merkezi olarak konumlandırmaktı. 1967'de gazeteciler tüm planı ortaya çıkardı. Ramparts dergisinin bir ifşasıyla tetiklenen 1967 CIA skandalı, CIA'nın CCF ve çok sayıda özel kuruluşu gizlice finanse ettiğini ve etkilediğini ortaya çıkardı. Her yerde CIA'nın parmak izleri olduğu anlaşıldı. Sanatçılar şok oldular. Bazıları kullanılmış hissetti, ancak diğerleri sonunda hak ettikleri takdiri gördükleri için umursamayan sanatçılar da oldu.

D. Geçmiş alt başlıkları:

-Bir sanat eserinin, sanatçının haberi olsun ya da olmasın, bir devlet politikası veya propaganda aracı olarak kullanılması, o eserin sanatsal değerini ve özgünlüğünü zedeler mi?

- Soğuk Savaş bittikten sonra bu eserlerin hâlâ "başyapıt" olarak kabul edilmesi, sanatın ideolojiden üstün olduğunu mu gösterir, yoksa kazanan tarafın estetik algısının dünyaya dayatıldığını mı?

-Sanat, askeri bir mühimmattan daha etkili bir silah olabilir mi? Bir toplumun ruhunu ve estetik algısını ele geçirmek, topraklarını ele geçirmekten daha mı kalıcı bir zaferdir?

-Sovyetlerin sanatı halkı eğitmek için bir araç (Sosyalist Gerçekçilik) olarak görmesi ile ABD'nin sanatı bireysel sınırsızlığın (Soyut Dışavurumculuk) kanıtı olarak sunması arasında sanatın toplumsal işlevi açısından hangisi daha "etik" bir yaklaşımdır?

- Sanatçı, eserinin hangi amaca hizmet ettiğinden sorumlu tutulmalı mıdır? Örneğin, Jackson Pollock gibi sanatçıların eserlerinin bir "Amerikan rüyası" reklamına dönüşmesi, sanatçının niyetinden bağımsız bir başarı mıdır yoksa bir trajedi mi?

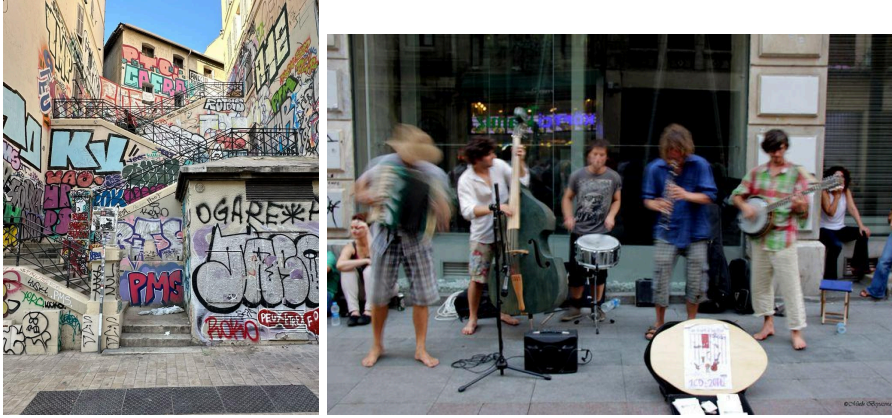
-ABD'nin, "bakın bizde sanatçılar özgürce kaotik çizgiler çizebiliyor" diyerek bu akımı pazarlaması; aslında sanatçının özgürlüğünü devletin çıkarı için bir vitrin malzemesi haline getirerek o özgürlüğü kısıtlamış sayılmaz mı?

- Paris'in sanatsal hakimiyeti sona ermesi ve sanat dünyasının merkezi New York'a kaymaya başlaması sanat dünyasını ve toplumları nasıl etkiledi?

-Modern sanatın ön plana çıkmaya başlamasının sonrasındaki etkileri nelerdir?

E. Günümüz konusu ve açıklaması:

1) Sokak sanatı, kamusal alanda çoğu zaman resmî izin olmadan icra edilen ve genellikle sosyal ve politik mesaj verme amacı taşıyan sanatsal çalışmalardır. Kökenleri mağara devrine kadar uzanıp 1960'larda hiphop ve diğer alternatif kültürlerle beraber daha görünür hale gelen bu sanat, şehri demokratikleştirerek sanatı galeri duvarlarından sokaklara taşır, toplumsal ifade ve yaratıcılık için güçlü bir araç sağlar. Düşük maliyetli olup ve sergi ile galeri gibi yerlerde olmaması herkese erişebilir olmasını sağlamıştır.

Türler:

1.1) Grafiti

Grafiti çoğunlukla kamusal bir alanda yer alan bir duvar ya da yüzeye çizilmiş, kazınmış veya püskürtülmüş yazı ve çizimlerdir. Kimi çevrelerce bir sanat dalı olarak kabul edilirken, bir başka bakış açısı da, grafitiyi vandalizm olarak değerlendirmekte ve suçla ilişkilendirmektedir.

1.2) Sokak Müzisyenliği

Sokak müzisyenliği halka açık cadde, meydan, metro veya park gibi alanlarda, geçenlerden gönüllü bahşiş veya alkış karşılığında müzik performansı sergileyen sanatçılardır.

1.3) Sokak Tiyatrosu

Sokak tiyatrosu seyirlik oyunların sergilendiği bir açık hava tiyatro türüdür. Belirli bir mekana bağlı kalmaksızın, seçilen herhangi bir yerde halka açık oyunlar oynayan sokak tiyatrosu, genellikle kısa yoldan ifade tarzını seçerek

ileti gönderen genç topluluklar tarafından benimsenmiştir.

1.4)Canlı Heykelilik

Canlı heykel vücutlarının tamamını boyayarak giydikleri kostümlerle gerçek ya da hayali kişileri saatlerce hareketsiz durarak canlandıran kişileri ifade eder.

1.5)Tebeşir Sanatı

Tebeşir sanatı, tebeşir kullanılarak kaldırım, asfalt veya kara tahta gibi yüzeylere yapılan, genellikle geçici, renkli ve sanatsal çizimlerdir. Grafiti gibi kalıcı olmadığından dolayı daha fazla insan tarafından onaylanır.

1.6) Gerilla Pazarlama

Gerilla pazarlama, alışılmışın dışında taktiklerle ve beklenmeyen yerlerde, beklenmeyen zamanlarda yürütülen pazarlama kampanyalarına verilen isimdir.

2)Sanat ve Aktivizmin Kesişimi (Artivizm), sanatın estetik değerini toplumsal, politik veya çevresel değişim yaratma amacıyla birleştiren bir yaklaşımdır. 1960'lardan beri gelişen bu yaklaşım, sanatı sadece bir sergi nesnesi değil, adaletsizliğe karşı protesto aracı olarak kullanır.

Örnekleri:

2.1) Keith Haring, tuvalini New York sokaklarında bulan sanatçılardan biridir. Metro istasyonlarındaki boş reklam panolarına tebeşirle çizimler yaparak işe başladı; bunlar şehre birer hediye niteliğinde, yolcular ve yoldan geçenler için hoş sürprizlerdi ve her kesimden insana mesajlar veriyordu.

3)Ülkelerin Yıllar İçerisinde Sokak Sanatı ile Aktivist Sanata Karşı Yaklaşımları:

- **İlk Dönemler:** Başlangıçta grafitiler ve duvar resimleri, kamu veya özel mülke zarar veren yasa dışı eylemler olarak görülüyor, sanatçılar ciddi cezalarla karşılaşılıyordu.
- **Dönüşüm Süreci:** 2000'li yıllarla birlikte birçok belediye, sokak sanatını "kamusal sanat" kapsamına alarak, kentsel estetiği iyileştirme ve turizmi artırma potansiyelini fark etmiştir.
- **Günümüz Yaklaşımı:** Aktivist sanat; toplumsal sorunlara (iklim değişikliği, insan hakları, sosyal adaletsizlik) dikkat çekmek için etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Şehir yönetimleri, sokak sanatını belediye projeleriyle desteklemeye başlamıştır.

F. Günümüz alt başlıkları:

- Vandalizm ile sokak sanatı arasındaki fark nasıl belirlenmeli?
- Sanatçının ifade özgürlüğü ile mülk sahibinin hakkı arasındaki çatışmayı nasıl sonlandırabiliriz? Yasaların neye göre ayarlanması gerekmektedir? - Devletlerin veya yerel yönetimlerin, "toplum huzuru" veya "estetik düzen" gerekçesiyle sokak sanatını yasaklaması, bir baskı mekanizması mı, yoksa şehrin görsel düzenini koruma hakkı mı?
- Aktivist sanatın, toplumsal huzursuzlukları kışkırtma potansiyeli taşıdığı durumlarda, sanatçının sorumluluğu nerede başlar ve nerede biter?
- Sokak sanatının, savaş, tüketimcilik, yoksulluk veya gözetim gibi konuları ele alarak toplumsal yorum aracı olarak kullanımı ve bunun toplumsal duyarlılığı artırmadaki rolü nedir?
- Sokağın sanat dilinin kentin iletişim diline dönüştürmesinde devletlerin rolü nasıl olmalıdır?
- Para harcanan sergi, gösteri ve benzeri mekanların durumu daha iyi insanlar tarafından karşılanabilirken herkesin ulaşabildiği bu tarz sanatların erişebilirliği toplumu nasıl etkiler? - Sanat tek başına bir toplumu gerçekten değiştirebilir mi, yoksa sadece mevcut sorunları "görünür" kılarak bir kitleyi harekete geçiren bir katalizör müdür? - Sosyal medyanın, sokak sanatının

etkisini küreselleştirdiği bir çağdayız. Ancak bu durum, aktivist sanatın yerel sorunlara odaklanmak yerine "popüler beğenilere" (viral olma çabasına) göre şekillenmesine neden oluyor mu?

G. Gelecek konusu ve açıklaması:

2050 yılı itibarıyla toplumsal yapı, bireysel özgürlük illüzyonu ile teknolojik determinizm arasındaki derin çelişki üzerine inşa edilmiştir. Görünürde demokratik haklar ve kişisel tercihler korunuyor gibi görünse de, karar alma mekanizmalarının kontrolü tamamen dışsal aktörlerin ve algoritmik sistemlerin eline geçmiştir. Modern insan, sosyal medyanın, magazin dünyasının ve ekranların empoze ettiği yapay fikirlerin gölgesinde bir hayat sürüyor. Özellikle sanat anlayışı, dijital algoritmaların ve influencerları yöneten dev şirketlerin dikte ettiği "trend" dalgalarıyla birlikte amansız bir hızla aşınıyor. Bu sistemin en somut ve yıkıcı yansımalarından biri de moda. Algoritmalar tarafından yönlendirilen kitleler, bu hız döngüsüne ayak uydurmak adına durmaksızın tüketime zorlanıyor. Tarihin gördüğü en büyük aşırı tüketim çılgınlığının ortasındayız; satın alınan ürünlerin ömrü bir ayı bile bulmadan devasa çöp sahalarında son buluyor. Geri dönüştürülemeyen bu yığınlar, dünyamızın üzerine çöken kalıcı bir atık kıtası olarak birikmeye devam ediyor.

Sinema, moda ve müzik gibi kreatif endüstrilerin stratejik rotası, artık çok daha erken yaş gruplarını hedef alacak şekilde yeniden çiziliyor. Eskiden yetişkinlere hitap eden temalar, içerikler ve estetik anlayışlar, dijitalleşmenin hızıyla birlikte çocukluk ve ergenlik arasındaki o ince çizgiye, yani tween dönemine kadar çekildi. Bu durum, sadece bir pazarlama stratejisi değil; aynı zamanda biyolojik ve psikolojik bir süreci, yani ergenliğe giriş yaşını da aşağı

eken toplumsal bir baskıya dönüşüyor. Artık sinemaya gittiğimizde ya da bir moda dergisini karıştırdığımızda, yetişkin içeriklerinin nasıl da genç kitlelere sızdığını açıkça görebiliyoruz. Yayıncılık sektörü ve sosyal medya algoritmaları, çocukların dünyasını hızla büyüklere ait dertlerle, tarzlarla ve beklentilerle dolduruyor. Herkesin gözünün önünde olan bu etkileşim, sadece zevkleri değil, biyolojik saatleri de etkiliyor, ergenlik yaşı her geçen gün biraz daha erkene çekiliyor. Çocuklar, kendi yaşlarına uygun masalların içinden alınarak, sanat sektörünün ve popüler kültürün sunduğu 'erken olgunluk' illüzyonuna hapsediliyor. Sonuç olarak da tek tipleşmiş, hızla büyütölmüş ve erkenden tüketilmeye başlanmış bir gençlik.

Sosyal medya ve sinema endüstrisi, modern insanın giderek daralan odak süresine teslim olmuş durumda. Derinlikli, bilgi yüklü veya izleyicinin ruhuna dokunan entelektüel içerikler yerini algoritmaların ilgisini çeken, zihni yormayan hızlı tüketim ürünleri tercih ediliyor. Algoritmada hayatta kalabilmek için sanat gittikçe basitleştiriliyor yerini kısa sekanslara, sığ diyaloglara ve doğrusal olay örgülerine bırakıyor. Sonuçta karşımıza çıkan tablo, estetik bir üretimden ziyade, izleyicinin odağını bir saniye bile kaybetmemesi için tasarlanmış 'basitleştirilmiş bir sanat' illüzyonudur. Bu illüzyon aslında bizim odak süremize yardımcı olmayıp aksine bizi iyice geriye götürür

Sanatın üretim ve dağıtım kanallarındaki tekelleşmenin kırılması, ilk bakışta hem sanatçı hem de toplum adına büyük bir özgürleşme devrimi olarak karşılandı. Artık bir müzisyenin sesini duyurması için dev plak şirketlerinin onayına, bir ressamın eserlerini sergilemesi için seçkin galeri sahiplerinin lütfuna ihtiyacı yok. Dijital platformlar, sanatın kapılarını sonuna kadar açarak her yaratıcı zihne kendi sahnesini kurma imkânı tanıdı. Ancak bu sınırsız erişilebilirlik illüzyonu, madalyonun diğer yüzünde tarihin en kontrolsüz rekabet alanlarından birini yarattı. Herkesin aynı anda sahnede olduğu, milyarlarca sesin birbirini bastırmaya çalıştığı bu dijital gürültüde, sanatçının gerçekten "görünür" olması artık neredeyse mucizelere bağlı. Eskiden nitelikle aşılabilen engeller, bugün algoritmaların, reklam bütçelerinin ve dikkat ekonomisinin arasında. Sanatın bu aşırı arzı, emeğin hızla değersizleşmesine ve sanatçının sadece bir "içerik üreticisine" indirgenmesine yol açıyor. Bu durumun doğal bir sonucu olarak sanat; tutkuyla yapılan bir üretimden ziyade, hayatta kalma mücadelesinin verildiği, işsizliğin ve ekonomik belirsizliğin yoğun olduğu bir alana dönüşüyor.

Yapay zeka artık o kadar çok gelişti ki dünyanın her yerinde binlerce yapay zeka sanatçısı bulunmakta. Yapay zeka kullanmayan sanatçıların ve zanaatçıların yaptığı eserlerden sadece elit kesim yararlanabiliyor çünkü yapay zekayla yapılan sanat yalnızca birkaç dakikada yapılabilirken diğer sanatçıların aylar hatta belki yıllar sürebiliyor bunun sonucunda da yapay zeka eserleri, herkesin ulaşıp kullanabileceği ucuzluktaiken bir insanın yaptığı sanat çok daha pahalı. Tamamen insan eliyle yapılmış her şey bir lüks haline gelmiş durumda ve toplumun her yesi bu lükse sahip olamıyor. Yapay zekayla yapılmış sanat; algoritmaya yüklenmiş olan, insan eliyle yapılmış eserlerden beslenmesiyle oluyor.

H. Gelecek Alt Başlıkları:

-Sanatılarımızı korumak ve verdiği emeklerin karşılığını almalarını sağlamak adına neler yapabiliriz? Sanatçılarımızın giderek azalması toplumu, kültürü ve insanlığı nasıl etkileyecek?

- Moda, müzik ve dijital yayıncılık gibi sektörlerinin ocuk ve ergenlik öncesini hedef alan içeriklerdeki değişimi, toplumsal kimlik inşası üzerindeki sosyo-politik etkileri nelerdir? Bu değişimlere karşılılık nasıl bir yaklaşım ilerlememiz gerekir?

- "İnsan eliyle üretilen sanatın" bir lüks tüketim malzemesine dönüşmesi, sanatın toplumdaki birleştirici ve iyileştirici rolünü nasıl değişirmiştir? Sanat, elit bir sınıfın ayrıcalığı haline geldiğinde toplumsal bilinç nasıl etkilenir? Bu durum devletlerin "kültüre erişim hakkı" politikasını nasıl etkiler?

- Kısa, karmaşık olmayan ve tüketime dayalı içeriklerin hakimiyeti, toplumsal empati yeteneğimizi ve karmaşık sorunları anlama kapasitemizi kreltiyor mu?

- Yapay zekanın veri madenciliği yaptığı ve telif hakkı korumasından muaf olduğu bir dünyada, sanatçının mülkiyet hakkını korumak için ne tür yasal veya etik devrimler yapılmalıdır?

- Sosyal medya algoritmaları, bize ihtiyacımız olmayan şeyleri "ihtiyaç" gibi hissettirme konusunda kusursuzlaşıyor. İnsan iradesi, sürekli tetiklenen bir

dopamin döngüsüne karşı ne kadar direnç gösterebilir? Gerçek ihtiyaçlarımız ile bize dayatılan "trendler" arasındaki sınırı nasıl çizebiliriz?

- Atık sahalarının büyümesi ve kaynakların tükenmesi kaçınılmaz bir son iken, aşırı tüketimin yarattığı ekolojik yıkımın bedelini kim ödemeli? Tüketim hakkı, sınıfsal bir ayrıcalık haline mi gelmeli?